

RÉGI, NEM RÉGIMÓDI TÖRTÉNET

Az Alföld hetvenedik évfordulójáról

Alapításának hetvenedik évfordulóját ünnepelte laptársunk, az *Alföld* október 11-én Debrecenben a Méliusz Juhász Péter Könyvtárban. A vendéglátó, Szirák Péter főszerkesztő már a köszöntésben fölemlítette az első magyar, az 1700-as évek végén megjelenő irodalmi folyóiratokat, amelyekkel elindult a máig érő folyamat a hazai nyilvánosságban. Ennek révén, úgy gondolom, a mai művelt olvasónak evidencia a számos irodalmi lap léte, szerepe, e fórumok sokfélesége, és fontosságuk a kortárs irodalmi élet erejére és szabadságára nézve.

A házigazdák az ünnepi alkalomból Standeisky Évát kérték fel, akinek előadása a debreceni folyóirat jubileumának széles hátteret adott, az irodalmi lapoknak a kommunista rendszer alatti időszakát tekintette át. Nagy ívű tablója sok részletre kitért, előbb a háború utáni évekre, a *Válasz*, az *Újhold* vagy a *Sorsunk* működésére, a '47-től induló szegedi *Tiszatáj*-ra, aztán az ötvenes évek időszakára, amikor Debrecenben az *Alföld* elődje, az *Építünk* elindult. E néven a periodika 1950 és '53 között létezett, főként a városhoz kötődő irodalmi hagyományokat ápolva, s '54-től viseli a szerkesztőség a mai nevét. Majd az '56 utáni irodalmi nyilvánosság helyzetét vizsgálta Standeisky, benne a három nagy vidéki folyóirat, a *Tiszatáj*, az *Alföld* és az '58-ban induló *Jelenkor* szerepével, a népi és az urbánus eszméleti hagyományok vetületében is. Az egypárti hatalom ellenőrzési, fegyvelési kísérletei, mechanizmusai és az autonómiára törekvő irodalom viszonyának taglalása kétségkívül tanulságos volt, s a résztvevő nehezen vonhatta ki magát azon készítés alól, hogy a hallottakat mai tapasztalataival ütköztesse.

Ezt követően Imre László professzor beszélt oldottan a folyóirat történetéről sok évtizedes személyes tapasztalata alapján. A szünet után főszerkesztői kerekasztal következett Szirák Péter, Füzi László, a kecskeméti *Forrás*, Hász Róbert, a *Tiszatáj*, valamint jómagam részvételével, Fazakas Gergely irodalomtörténész moderálásával. Színes kaleidoszkóp jött létre az egyéni tapasztalatokból, a különböző hazai nagyvárosok szellemi életét reprezentáló, eltérő hagyományokra alapuló lapok történetéből. Kiderült például, hogy Szirák Péter versekkel kereste meg a nyolcvanas években Aczél Gézát, a versrovat szerkesztőjét, aki „nyugatnémet költők” olvasását ajánlotta a fiatalembernek. A közönség soraiból közbeszólva Aczél ekkor elárulta, neki viszont Oravecz Imre tanácsolta ezt. E lapok jövőjét érintő kérdésre rendre kettős válaszok érkeztek, egyrészt a bizonytalanság érzése, másrészt a ragaszkodás a nyomtatott formátumhoz.

Ezután került sor az *Alföld* „Határ” című pályázatának eredményhirdetésére. A verses és prózai művek között az első díjat Marno János, a másodikat Kántor Péter, a harmadikat Závada Péter nyerte. Az esszé és tanulmány kategóriában Kustár György, Bódi Katalin, valamint Balogh Gergő lettek sorrendben a díjazottak, Gazda Albert különdíjat kapott. Kiderült, a folyóirat decemberi számában olvashatjuk majd a díjazott, valamint a pályázatra érkezett művek egy további részét. Végül Buda Ferenc, Tóth Krisztina, Kántor Péter, Aczél Géza, Garaczi László és Závada Péter olvastak fel műveikből. A szerzőknek az elhangzó írásaik elé szánt bevezetői közül kiemelkedett Aczél Géza, az *Alföld* előző, két évtizednél tovább regnáló főszerkesztőjének önprezentációja, melynek egy mondata mélyen emlékeimbe vésődött. Szerinte számára már nincsen jövő, „én már biztosan nem fogok bekapcsolt rezsóra ülni verset gitározni”. A magunk részéről ezt nem is kívánjuk tőle, megelégednénk a (*szino*)lira folytatásával.

A hivatalos program zárultával került pezsgő is a poharakba, kollegiális beszélgetéseinkből nem maradt el a „vivát” sem és a szolid bizakodás a jövőre nézvést. Isten éltesse sokáig az *Alföld*et – valamint számos laptársát, s velük a magyar irodalom függetlenségét, sokszínűségét!

Ágoston Zoltán